

Förberedelser inför att övergångsperioden efter Storbritanniens utträde ur EU löper ut

Statsrådsberedningen

2020-08-27

Dokumentbeteckning

COM(2020) 324 final

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Att göra sig redo för kommande förändringar. Meddelande om beredskapen i slutet av Europeiska unionens och Förenade Kungarikets övergångsperiod

Sammanfattning

Kommissionens meddelande från den 9 juli 2020 beskriver de förändringar som kommer uppstå på en rad centrala områden efter övergångsperiodens utgång, oavsett om ett avtal mellan EU och Storbritannien (härefter UK) kommer på plats eller inte. Från den 1 januari 2021 kommer det oundvikligen uppstå hinder för den handel med varor och tjänster, den gränsöverskridande rörligheten för personer och de utbyten som sker idag. Meddelandet syftar till att belysa de viktigaste områden där förändringar är oundvikliga. Kommissionen uppmanar alla berörda medborgare, offentliga förvaltningar, företag, forskare och andra berörda aktörer att förbereda sig för de oundvikliga störningar som kommer att uppstå när övergångsperioden löper ut.

Regeringen välkomnar meddelandet som följer upp rådets uppmaning om att intensifiera förberedelserna inför övergångsperiodens utgång. Även med ett avtal som reglerar den framtida relationen kommer det faktum att UK lämnar EU:s inre marknad och EU:s tullunion medföra hinder som inte finns idag för handeln med varor och tjänster, den gränsöverskridande rörligheten för personer och andra utbyten mellan EU och UK. Alla aktörer måste ta situationen på allvar och vidta nödvändiga förberedelser.

Regeringen delar kommissionens bedömning av vikten att berörda parter fortsatt förbereder sig för övergångsperiodens utgång och utnyttjar tiden fram

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

UK lämnade EU och Euratom den 1 februari 2020. Utträdet skedde under ordnade former på basen av det utträdesavtal¹ som överenskommits mellan parterna och som medför rättssäkerhet på viktiga områden, bland annat för medborgerliga rättigheter och en ekonomisk uppgörelse. För att uppnå en period av kontinuitet inträdde efter utträdet en övergångsperiod under vilken UK fortsätter att ingå i EU:s inre marknad och EU:s tullunion, delta i program och vara bunden av EU:s internationella avtal. Övergångsperioden används för att förhandla den framtida relationen mellan EU och UK, säkerställa genomförandet av utträdesavtalet och att förbereda inför att UK inte längre kommer omfattas av EU:s regelverk från och med den 1 januari 2021. I samband med överenskommelsen om utträdesavtalet enades EU och UK även om en politisk förklaring² som anger målsättningen för den framtida relationen på de områden parterna avsåg förhandla.

Den 25 februari beslutade rådet (allmänna frågor) att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar med UK om ett nytt partnerskap och antog samtidigt EU:s förhandlingsdirektiv. Två dagar senare publicerade den brittiska regeringen sin ansats för förhandlingen. Den första förhandlingsrundan ägde rum i början av mars. Därefter fick två rundor ställas in på grund av den pågående COVID19-pandemin. Samtal mellan parterna skedde dock löpande och man utbytte förhandlingsbud i form av utkast till avtalstexter. I slutet av april återupptogs förhandlingsarbetet och tre rundor kunde genomföras via videokonferens.

I juni hölls ett högnivåmöte mellan EU och UK. Vid mötet noterades de begränsade framsteg som dittills skett och förhandlarna uppmanades att intensifiera arbetet för att nå en överenskommelse. UK bekräftade i samband med mötet att de inte skulle begära en förlängning av övergångsperioden. Enligt utträdesavtalet kunde övergångsperioden förlängas vid ett tillfälle genom beslut före den 1 juli 2020.

Under sommaren har förhandlingarna intensifierats och förhandlingsrundor eller särskilda möten hållits varje vecka i syfte att nå en överenskommelse som kan ingås och träda i kraft innan övergångsperioden upphör vid utgången av 2020.

¹ Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s. 7).

² Politisk förklaring om de framtida förbindelserna mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (EUT C 34, 31.1.2020, s.1)

Även om EU och UK före årsskiftet skulle ingå ett avtal som omfattar alla delar som parterna enats om i den politiska förklaringen kommer det innebära en relation som skiljer sig väsentligt jämfört med att UK ingår i den inre marknaden och EU:s tullunion. När övergångsperioden upphör kommer det oundvikligen uppstå hinder för den handel med varor och tjänster, den gränsöverskridande rörlighet och de utbyten som sker idag.

För att tydliggöra de förändringar som kommer att uppstå i alla scenarier och uppmana till förberedelser inför den nya situationen publicerade kommissionen den 9 juli 2020 ett meddelande om förberedelser inför övergångsperiodens utgång.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens meddelande från den 9 juli 2020 beskriver de förändringar som kommer uppstå på en rad centrala områden efter övergångsperiodens utgång, oavsett om ett avtal mellan EU och UK kommer på plats eller inte. Från den 1 januari 2021 kommer det oundvikligen uppstå hinder för handeln med varor och tjänster, den gränsöverskridande rörligheten för personer och de utbyten som sker idag. Meddelandet syftar till att belysa de viktigaste områden där förändringar är oundvikliga och underlätta för medborgare, offentliga förvaltningar, företag, forskare och andra berörda aktörer att förbereda sig för dessa störningar.

Meddelandet beskriver översiktligt de förändringar som inträder per automatik vid övergångsperiodens utgång. Därutöver har kommissionen publicerat ett stort antal tillkännagivanden som mer i detalj beskriver de förändringar som kommer inträffa avseende specifika sakfrågor.

För **handeln med varor** kommer UK inte längre utgöra en del av EU:s tullunion. Det innebär att de tullformaliteter som krävs enligt EU:s lagstiftning kommer att tillämpas på alla produkter som förs in i eller ut ur EU:s tullområde. Medlemsstaternas tullmyndigheter kommer göra kontroller enligt EU:s tullkodex som tillämpas vid unionens yttre gränser vid förflyttning av varor till och från tredje länder. Eftersom varor med innehåll från UK kommer utgöra ”icke-ursprungsvaror” vid fastställandet av förmånsursprunget kan leveranskedjor behöva anpassas och förmånsursprung kommer behöva visas för att fortsätta omfattas av EU:s förmånshandelsavtal. Varor som inte uppfyller ursprungskraven blir tullpliktiga, även om ett handelsavtal mellan EU och UK om tull och kvotfritt marknadstillträde införs. Företag som vill importera från eller exportera till UK måste ha ett registreringsnummer för ekonomiska aktörer (Eori-nummer). Eori-nummer och tillstånd som godkänd ekonomisk aktör (AEO) som UK utfärdat kommer inte längre gälla, därför måste företag som berörs erhålla detta inom EU. För att få förmånsbehandling, och inte bli tullpliktiga, måste varornas ursprung bevisas. Mervärdesskatt ska betalas vid import av varor från UK, medan varor som exporteras från EU undantas från mervärdesskatt om det kan visas att varan lämnat den inre marknaden. Dessa

varor kan emellertid bli föremål för mervärdesskatt i UK. Punktskatt ska betalas vid import av vissa varutyper (till exempel alkohol, tobak). Därutöver kommer certifikat, licenser eller tillstånd utfärdade av brittiska myndigheter inte gälla för varor som ska övergå i fri cirkulation på EU:s marknad. Meddelandet beskriver även sektorsspecifika skyldigheter för kemiska produkter och hälsoprodukter. Sammantaget kommer förändringarna leda till en ökad administrativ börda för företagen och till längre leveranstider.

Vad gäller **handeln med tjänster** kommer privatpersoner och företag från EU som är verksamma i UK inte längre att omfattas av etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster. De kommer behöva visa att de uppfyller alla relevanta regler i UK. Efter övergångsperiodens utgång måste unionsmedborgare som erhållit yrkeskvalifikationer i UK få de erkända i den berörda medlemsstaten. Detsamma gäller för brittiska medborgare oavsett var kvalifikationen erhållits.

Tillhandahållande av brittiska finansiella tjänster till EU kommer att vara möjligt i enlighet med nationella regler för tredjeländer. Kommissionen har på relevanta områden inlett sina bedömningar av likvärdighet. Ett område har identifierats som kan ge upphov till risker för den finansiella stabiliteten, nämligen centrala motparter för derivat. Kommissionen överväger därför att anta ett tidsbegränsat beslut om likvärdighet på området.

Leverantörer av audiovisuella medietjänster baserade i UK kommer att vara skyldiga att uppfylla bestämmelserna i den medlemsstat där de vill tillhandahålla sina tjänster då de inte längre kommer omfattas av ursprungslandsprincipen i direktivet om audiovisuella medietjänster.

Från och med den 1 januari 2021 kommer företag från UK inte längre att kunna tillhandahålla transporttjänster inom unionen som en del av den inre marknaden. Möjligheterna och villkoren för transportföretag för luft- och vägtransporter kommer i stor utsträckning bero på utfallet av förhandlingarna om den framtida relationen. Om inget avtal uppnås mellan EU och UK kommer godstransporter på väg endast kunna bedrivas på grundval av den kvot av vägtransporttillstånd som handhas av Internationella transportforum.

Den fria **rörligheten** för personer upphör vilket medför mer omfattande kontroller vid resor mellan EU och UK. Resenärer kommer behöva ta hänsyn till förändringar i fråga om gränskontroller, viseringskrav, pass för sällskapsdjur, körkort och roamingavgifter när de reser till och från UK.

Att den fria rörligheten upphör kommer även påverka situationen för personer som i framtiden vill vistas längre perioder i UK, vare sig det rör sig om vistelser i syfte att studera eller arbeta eller som pensionär. Rätten till längre vistelser kommer bero av brittiska regler. På motsvarande sätt kommer brittiska medborgare som inte omfattas av utträdesavtalet och som vill resa till eller bosätta sig i en medlemsstat i EU att omfattas av EU:s och medlemsstatens regler för tredjelandsmedborgare. Det gränsöverskridande skyddet avseende sociala trygghetsförmåner kommer inte vara lika

omfattande som i dagsläget och vara beroende av utfallet av förhandlingarna om den framtida relationen.

2019/20:FPM62

Andra aspekter av att övergångsperioden löper ut rör exempelvis överföring av personuppgifter till UK där kommissionen för närvarande arbetar med bedömningen av adekvat skyddsnivå i UK.

För att förbereda sig för dessa ändringar uppmanas företag och andra berörda aktörer att bekanta sig med formaliteter och förfaranden för handel med tredjeländer. Det kan till exempel röra sig om att se till att varor uppfyller produktkrav och ursprungsregler, väga in ökade administrativa krav och se över leveranskedjor.

Kommissionen uppmanar i meddelandet alla offentliga förvaltningar, medborgare, företag, forskare och andra berörda aktörer att förbereda sig för dessa oundvikliga förändringar. Utan förberedelser kommer de negativa effekterna förvärras och verksamhetskostnaderna öka vid övergångsperiodens slut.

De förändringar som kommissionen beskriver i sitt meddelande kommer att uppstå oavsett om en överenskommelse om den framtida relationen ingås eller inte. Om det inte blir något avtal kommer det leda till mycket mer långtgående störningar, exempelvis genom att tullar kommer tas ut vid export och import. Samtidigt skiljer sig situationen från ett avtalslöst scenario under förhandlingarna om UK:s utträde. Exempelvis medför utträdesavtalet förutsebarhet och rättssäkerhet för medborgarnas rättigheter och genom bestämmelserna om en ordnad avveckling av pågående förfaranden mellan EU och UK. Övergångsperioden har dock medfört mer tid till förberedelser. Ett fåtal av de beredskapsåtgärder som EU antog under 2019 kommer fortsätta vara eller bli tillämpliga när den löper ut.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inte förslag till nya eller ändrade rättsakter.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelanden från kommissionen är inte rättsligt bindande och ålägger således inte medlemsstaterna några skyldigheter. De budgetära konsekvenserna av UK:s utträde påverkas inte av detta meddelande.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar meddelandet som följer upp rådets uppmaning om att intensifiera förberedelserna inför övergångsperiodens utgång. Även med ett

avtal som reglerar den framtida relationen kommer det faktum att UK lämnar EU:s inre marknad och EU:s tullunion medföra hinder som inte finns idag för handeln med varor och tjänster, den gränsöverskridande rörligheten för personer och andra utbyten mellan EU och UK. Alla aktörer måste ta situationen på allvar och vidta nödvändiga förberedelser.

Regeringen delar kommissionens bedömning av vikten att berörda parter fortsatt förbereder sig för övergångsperiodens utgång och utnyttjar tiden fram till den 31 december 2020 för att vidta de åtgärder som krävs för att fortsätta sin verksamhet.

Regeringen välkomnar kommissionens uppmaning att intensifiera kommunikationsinsatserna inför övergångsperiodens utgång. En väsentlig del av det offentligas förberedelser består av informationsspridning för att säkerställa att alla aktörer har möjlighet att göra egna riskbedömningar och vidta nödvändiga åtgärder. Regeringen i samarbete med berörda myndigheter arbetar för att säkerställa att relevant och lättfattlig information finns tillgänglig för alla berörda.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna samarbetar i förberedelsearbetet med varandra och EU-institutionerna.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

EU-institutionerna samarbetar i förberedelsearbetet.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga förslag till beslut.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då det rör sig om ett meddelande.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ingen fortsatt behandling väntas då det rör sig om ett meddelande.

4.2 Fackuttryck/termer

AEO, godkänd ekonomisk aktör. AEO står för "Authorised Economic Operator" och är ett EU-gemensamt tillstånd. Syftet är att skapa en ökad säkerhet i världen samt en effektiv och enhetlig tullhantering i EU. En AEO-status är giltig i alla EU-medlemsstater.

Eori står för "Economic Operator Registration and Identification" och är ett unikt registreringsnummer som ska användas vid all tullrelaterad verksamhet inom EU.